

Fragilt X syndrom

- med fokus på opmærksomhed og følelsesregulering

Asmus Vogel

Afdeling for Genetik, Rigshospitalet

Asmus Vogel

1

1

Mads

9-årig dreng med diagnosticeret Fragilt X-syndrom.

Han bor sammen med sine forældre og en yngre bror.

Mads er en venlig og omsorgsfuld dreng, som viser stor interesse for dyr og computerspil. Han trives bedst med faste rutiner og kendte omgivelser. Mads kan godt lide Hr. Skæg og ting der drejer hurtigt rundt som vaskemaskiner og motorer på både.

Kognitive og indlæringsmæssige forhold

Mads har en moderat intellektuel funktionsnedsættelse.

Han lærer bedst gennem gentagelser, konkrete eksempler og visuel støtte. I skolen har han svært ved at følge længere mundtlige instruktioner og mister tråden, når der stilles krav om flere trin i en opgave.

Han arbejder langsommere end sine klassekammerater og har behov for hyppig støtte fra lærer eller pædagog.

Asmus Vogel

2

2

Rigshospitalet

Mads har **motorisk uro**.

Han rejser sig ofte fra stolen, piller ved genstande eller bliver optaget af lyde og bevægelser omkring sig. Han har svært ved at fastholde fokus i gruppeundervisning og bliver let distraheret af omgivelserne.

Lærerne beskriver ham som **impulsiv**, og han kan have vanskeligt ved at vente på tur eller regulere sine umiddelbare reaktioner.

Mads ønsker kontakt med andre børn, men **sociale situationer er ofte udfordrende** for ham. Han kan virke genert og undgående ved nye mennesker.

Mads bliver **anspændt ved nye situationer**, ændringer i rutiner eller krav om at tale foran klassen. Ved bekymring ses øget motorisk uro, undvigende øjenkontakt og gentagne spørgsmål om, hvad der skal ske.

Når han bliver **overbelastet**, kan han blive følelsesmæssigt overvældet med gråd, tilbagetrækning eller kortvarige vredesudbrud. Efterfølgende har han ofte svært ved at forklare, hvad der udløste reaktionen.

Mads reagerer kraftigt på høje lyde og mange mennesker og uforudsigelige sanseindtryk. **Sensorisk overbelastning** medfører ofte øget uro, koncentrationsvanskeligheder og behov for pauser i rolige omgivelser.

Asmus Vogel

3

Rigshospitalet

Ressourcer

Glade og tilfredse

Forstår kort og konkret information

Profiterer af anerkendelse

Gode til at huske detaljer, specielt visuelle

Gode til at kopiere andre, specielt sprogligt

Gode til automatiserede rutiner

Følsomme overfor stemninger

Socialt interesserede

Vil gerne samarbejde og hjælpe andre

Ikke særligt bevidste om egne begrænsninger

Asmus Vogel

4

Rigshospitalet

Vanskeligheder og udfordringer

- Intellektuel funktionsnedsættelse
- Indlærings- og adfærdsproblemer
- Forsinket og/eller begrænset sprogudvikling
- Forsinket motorisk udvikling
- **Hyperaktivitet, impulsivitet, opmærksomhed**
- Stereotyp adfærd
- Søvnlidelse
- Spiseproblemer
- Svingende dagsform

Asmus Vogel

5

Rigshospitalet

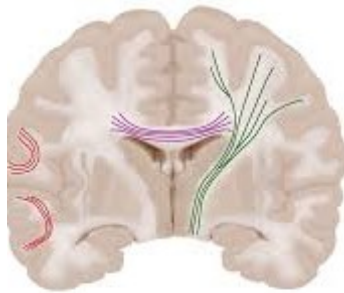
(Fortsat) vanskeligheder og udfordringer

- Perseveration
- Autistiske træk/autisme
- Angst
- **Utilstrækkelig sortering af sanseindtryk**
- **Overstimulering og selvskade**
- Ros og det at være i fokus
- Øjenkontakt

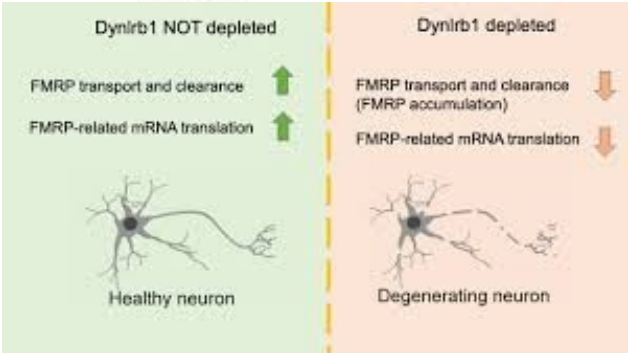
Asmus Vogel

6

Rigshospitalet

in tract - axonal fibers

Asmus Vogel 8

REGION

Rigshospitalet

Asmus Vogel 9

REGION

Rigshospitalet

Hvad er opmærksomhed?

Definition af opmærksomhed

Opmærksomhed er evnen til at fokusere på udvalgte stimuli og ignorere andre for at optimere mental bearbejdning.

Begrænset mental ressource

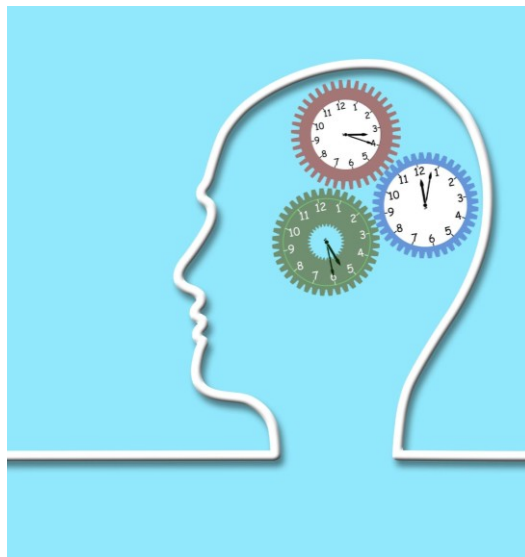
Opmærksomhed er en begrænset ressource, hvilket gør multitasking udfordrende og øger risikoen for distraktion.

Viljestyret vs. automatisk opmærksomhed

Viljestyret opmærksomhed er bevidst fokuseret, mens automatisk opmærksomhed aktiveres af uventede stimuli.

Funktion og betydning

Opmærksomhed muliggør effektivt kognitivt arbejde og hjælper med at reagere på vigtige hændelser i omgivelserne.

Asmus Vogel

10

10

Rigshospitalet

Opmærksomhed

Produktet og processen ift det vi bliver bevidste om

Hvad er det...der gør det lidt gennem?

Refleksiv – voluntær opmærksomhed

Opmærksomheden =
konstant vekselvirkning mellem disse

Asmus Vogel

11

Rigshospitalet

Typen af opmærksomhed

Fastholdt opmærksomhed/arousal

Evnen til at opretholde fokus over længere tid, især under monotone eller krævende opgaver.

Selektiv opmærksomhed

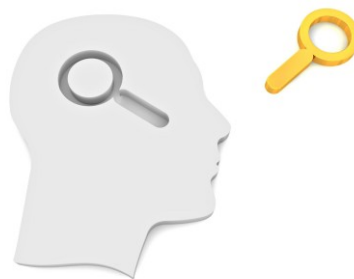
Evnen til at udvælge relevant information og ignorere distraherende stimuli i omgivelserne.

Delt opmærksomhed

Evnen til samtidigt at håndtere flere opgaver eller informationskilder effektivt.

Skiftende opmærksomhed

Fleksibiliteten til at flytte fokus mellem forskellige opgaver eller regler efter behov.

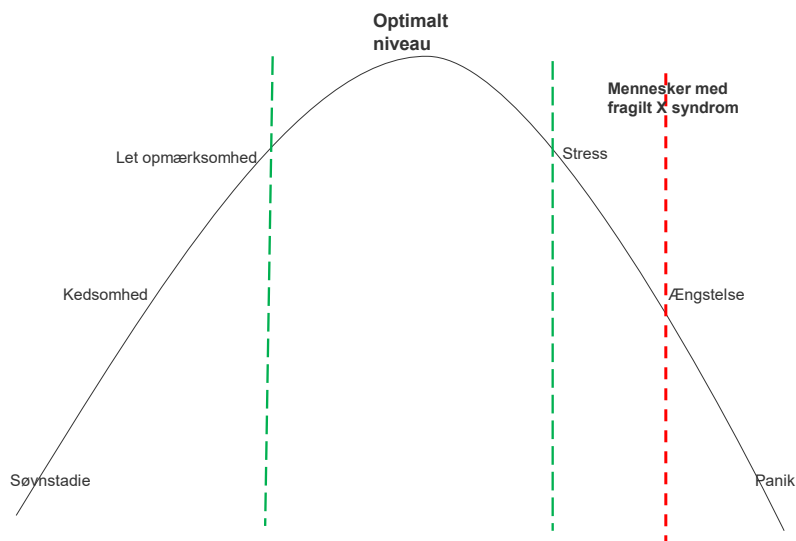
Asmus Vogel

12

12

Rigshospitalet

"Guldlokprincippet" - arousalniveauet

Asmus Vogel

14